

Raadsbrief

Onderwerp	Gewasbeschermingsmiddelen en Lelie teelt
Zaaknummer	627092
Datum	30 april 2024
Portefeuillehouder	H.J. Scholten E. Scheperman
Medewerker	Pasman, W. (Wilco)

Doel

De raad informeren over lelieteelt.

Aanleiding

De teelt van Lelies en andere siergewassen is de afgelopen jaren in onze gemeente toegenomen. Vanuit de raad zijn er al vaker vragen gesteld over lelieteelt. Via deze brief praten wij u bij over de ontwikkelingen van de lelieteelt in onze gemeente. Ook gaan we in op de mogelijkheden om verdere uitbreiding van minder gewenste teelten tegen te gaan.

Inhoudelijke boodschap

Ontwikkeling

Uit gegevens van het CBS blijkt dat er de in 2021 en 2022 sprake was van 14,6 hectare bollenteelt in de Hof van Twente. Dat is vergeleken met andere grondgebruik een relatief klein percentage. Uit de voorlopige cijfers van 2023 blijkt dat er sprake was van een flinke toename tot ongeveer 32,5 hectare. In onze gemeente gaat het voornamelijk over de teelt van lelies.

Lelieteelt

De teelt wordt niet door de grondeigenaren zelf uitgevoerd, maar door lelietelers, bollentelers of loonwerkers. De grondeigenaren verhuren de grond en zijn veelal niet betrokken bij de teelt.

Bij de teelt van lelies wordt een ruime vruchtwisseling aangehouden. Dit betekent dat op een perceel na een jaar lelieteelt, pas na 5 of 6 jaar opnieuw lelies geteeld worden, zodat ziekten en plagen zo min mogelijk kans krijgen om zich te ontwikkelen. Lelietelers zijn daarom ook jaarlijks op zoek naar andere percelen of spreken met grondeigenaren af dat er jaarlijks een ander perceel gebruikt wordt.

Financiële opbrengst

Voor grondeigenaren is het verhuren van de grond voor lelie zeer lucratief. Een lelieteler betaalde de afgelopen jaren gemiddeld 4000 euro per hectare. Dit is ongeveer vier keer zoveel als de huuropbrengst voor grasland of maisland.

Lelieteelt in Nederland

Lelieteelt is in Nederland ook economisch van betekenis. Ons land is wereldwijd het belangrijkste teeltgebied en de belangrijkste exporteur van bloembollen. Negentig procent van de wereldhandel in bloembollen loopt via Nederland.

Bestrijdingsmiddelen

Bollenteelt en zeker lelieteelt is kapitaalintensieve teelt. Daarom is er zeer veel aandacht voor het voorkomen van risico's op ziekteverwekkers, zoals virussen, schimmels en bacteriën en vraatzuchtige insecten en beestjes, zoals de aaltjes in de bodem. De hele agrarische sector maakt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Om mens, dier en milieu te beschermen moeten gewasbeschermingsmiddelen aan wettelijke eisen voldoen. De Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) regelt samen met de Europese verordening gewasbescherming de toelating, het op de markt brengen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

Er moet dus voldaan aan strenge Europese regelgeving vanuit de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA). Deze Europese regelgeving heeft een eenduidige doorwerking naar de lidstaten. Na ophef over de mogelijke gezondheidsrisico's door het gebruik van diverse bestrijdingsmiddelen, werkt EFSA aan rekenmodellen waarmee bepaald kan worden welke afstand aangehouden moet worden bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om gezondheidsrisico's te beperken. Gelet op het feit dat onder de omgevingswet gezondheid een vaste onderdeel is bij integrale ruimtelijke afwegingen kan dit model kaders bieden voor afstandscriteria.

Naast de ontwikkeling dat er gewerkt wordt aan kaders ten aanzien van gezondheidsrisico's wordt ook in de sector zelf actief gewerkt aan het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Preventieve maatregelen, zoals het koken van de bollen voor deze geplant worden, en alternatieve bestrijdingsmethoden, zoals de inzet van een gewasbeschermingsmiddel op basis van milieuvriendelijke minerale olie tegen schimmels. Ook zijn er bollentelers die zelf de keuze maken om spuitvrijzones te hanteren.

Regels in Hof van Twente

Als gemeente volgen we de regels die er zijn vanuit de waterschappen, het rijk en van de Europese Unie. Dat betekent dat we geen extra regels hanteren ten aanzien gewasbeschermingsbeleid. Via de omgevingsdienst hebben we wel te maken met regels rondom erfafspoeling, inrichting wasplaats, middelen voorraden en de administratie.

Ontwikkelingen ten aanzien van het beleid

De Europese Unie heeft, in lijn met de new green deal, de ambitie om het gebruik van pesticiden in de landbouw drastisch terug te brengen – in 2030 moet het gebruik gehalveerd zijn.

Vanuit de omgevingswet kennen we het voorzorgsprincipe waardoor gezondheidsrisico's een belangrijk onderdeel wordt bij ruimtelijke afwegingen.

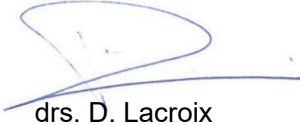
Onze inzet als gemeente:

1. We gaan als gemeente niet op de stoel van grondeigenaren en/of ondernemers zitten. Wel leggen we in onze omgevingsvisie vast hoe we willen werken aan duurzaam grondgebruik, biodiversiteit, robuuste natuur, een optimale waterkwaliteit en hoe we een gezonde en veilige leefomgeving. Deze visie is vervolgens de basis voor het omgevingsplan waarin er mogelijkheden zijn om bijvoorbeeld met zoneringen te werken.
2. Een verdere toename van lelieteelt helpt niet mee om onze reguliere boeren (vooral melkveehouders) stappen te laten zetten richting natuurinclusief, grondgebonden en extensiever. We houden de grond waar dat kan, graag beschikbaar voor lokale melkveehouders. We kunnen hier niet op sturen, maar wel willen we als gemeente grondeigenaren stimuleren om meer lokale afspraken te maken over het grondgebruik. In onze nieuwsbrief buitengebied (maart 2024) hebben we dit al onder de aandacht gebracht. Het thema grondgebruik en samenwerking laten we ook als onderwerp terugkomen tijdens onze jaarlijkse netwerkbijeenkomst voor boeren.
3. Binnen ons P10 netwerk wisselen we op het gebied van lelieteelt kennis en ervaring uit met collega gemeenten in onder andere Brabant, Drenthe en Noord Holland. Gemeente waar lelieteelt veel groter is qua omvang. Ontwikkelingen bijvoorbeeld ten aanzien van zoneringen volgen we, zodat we in het kader van de omgevingswet passende ruimtelijk afwegingen kunnen maken.

Conclusie

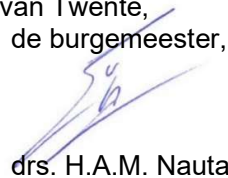
- De lelieteelt is in ontwikkeling --> ook in onze gemeente zien we een toename;
- We staan als gemeente niet aan de lat om regels te stellen rondom gewasbeschermingsmiddelen, we volgen derhalve de regels die er zijn vanuit de waterschappen, het rijk en de Europese Unie. Wel brengen we via onze nieuwsbrief en kennisbijeenkomsten het maken van lokale afspraken tussen grondeigenaren, grondgebruikers en inwoners onder de aandacht;
- Daarnaast dienen we onder de omgevingswet, in het kader van het voorzorgsprincipe, de gezondheidsrisico's nadrukkelijk mee te wegen bij ruimtelijke afwegingen. Dit kan voor lelieteelt inhouden dat er zoneringen gehanteerd moeten worden. Duidelijke richtlijnen voor deze zoneringen zijn nog in ontwikkeling.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,
de secretaris,

drs. D. Lacroix

de burgemeester,

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM